

Комисията за защита на конкуренцията или съкратено КЗК в България е независим специализиран държавен орган, оправомощен да прилага Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК), Закона за обществените поръчки (ЗОП) и Закона за концесиите (ЗК). Комисията установява нарушения по Закона за Защита на Конкуренцията, който реципира съставите на нарушенията определени в разпоредбите на чл. 101 и чл. 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз. КЗК е овластена да извършва контрол над концентрациите, да приема секторни анализи и становища по застъпничество за конкуренцията. КЗК е националният орган, който осъществява сътрудничество с Европейската комисия и другите национални органи по конкуренцията на държавите-членки на Европейския съюз по реда на Регламент (ЕО) № 1/2003 и Регламент (ЕО) № 139/2004г.

Чл. 15 от Закона за защита на конкуренцията дефинира общата забрана за забранени споразумения, идентична със забраната по чл. 101 от ДФЕС и аналогично на нея обявява за нищожни всякакъв вид споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия, както и съгласувани практики на две или повече предприятия, които имат за цел или резултат предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията на съответния пазар. В цитираната разпоредба неизчерпателно са посочени някои от най-типичните проявни форми на забраненото поведение. Общата забрана по чл. 15, ал.1 от ЗЗК може да бъде приложена самостоятелно или паралелно със забраната по чл. 101, ал. 1 от ДФЕС. Паралелното прилагане на българското и европейското право е задължително за КЗК във всички случаи, в които тя установи, че разглежданият от нея казус засяга или може да засегне търговията между държавите-членки на ЕС. Освен споразумение, за съставомерна по нашия закон се приема и „съгласуваната практика” между стопанските субекти. Легално определение на това понятие се съдържа в самия закон - в Допълнителните разпоредби на ЗЗК, като най –общо това са координирани действия или бездействия на две или повече предприятия. С цел разграничаването на съгласуваната практика от забранено споразумение се приема, че тя е форма на координация между предприятията, при която те, без да са изработили съвместен план за това, съзнателно премахват присъщите на конкуренцията рискове, като координират ежедневното си търговско поведение.

В последната година КЗК разгледа съществен брой производства във връзка с вертикалните ограничения, които също попадат в забраната на чл. 15. По отношение на вертикалните ограничения, КЗК прави своя анализ взимайки предвид както законовите разпоредби на ЗЗК така и най-добрите практики от правото на европейския съюз, свързани със стандарта на доказване. Отделно КЗК се съобразява и с възможното освобождаване от общата забрана на ответниците, ако това е приложимо. Условието за групово освобождаване на някои категории споразумения от общата забрана се съдържа в специално прието от КЗК решение № 55/20.01.2011 г. С това решение на КЗК в националното право се въвеждат критериите, залегнали в Регламент (ЕС) № 330/2010 на ЕК за прилагането на чл. 101, параграф 3 от ДФЕС относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики както и тези в други регламенти.

Чл. 21 от ЗЗК дефинира общата забрана за злоупотреба с монополно или господстващо положение, идентична със забраната по чл. 102 от ДФЕС. Общата забрана по чл. 21 от ЗЗК може да бъде приложена самостоятелно или паралелно със забраната по чл. 102 ДФЕС и КЗК е компетентна да установи нарушение и по чл. 21 от ЗЗК и по чл. 102/ДФЕС във всички случаи, в които се установи, че разглежданият казус засяга или може да засегне търговията между държавите-членки на ЕС.

КЗК осъществява контрол върху концентрациите. Годишно броят на производствата, които се образуват пред КЗК за оценка на концентрации е около 45-50. На задължително предварително уведомяване съгласно ЗЗК подлежат сделки, които засягат промяната в контрола **на трайна основа** и отговарят на критериите за оборот по чл. 24, ал. 1, а именно сумата от общите обороти на всички предприятия - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година, надхвърля 25 млн. лв., и същевременно 1. оборотът на всяко едно от поне две от

предприятията - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година, надхвърля 3 млн. лв., или 2. оборотът на предприятието - обект на придобиване на територията на Република България през предходната финансова година, надхвърля 3 млн. лв. Предприятията са задължени да уведомят комисията за концентрацията след сключването на договора, публичното оповестяване на търговското предложение или придобиването на контрол, но преди предприемането на реални действия по изпълнение на сделката. По закон производството преминава на две фази. Първа фаза е ускореното проучване, а втора фаза, към която се преминава в случай, че при ускореното проучване е установено, че концентрацията поражда сериозни съмнения, че в резултат от осъществяването ѝ ще се създаде или засили съществуващо господстващо положение, и ефективната конкуренция на съответния пазар значително ще възпрепятства конкуренцията. Като инструмент в оценката на пазарното положение се използва т.нар. доминанс тест – оценка за господство, като в момента се работи по неговата промяна в посока SIEC /significant impediment of effective competition/.

НОВО

Мотиви към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията

В средата януари тази година влезе в сила Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията (ЗИД на ЗЗК) чрез който се приведе в съответствие националните разпоредби с нормите на Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно правилата за уреждане на искове за обезщетение на вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията¹. Целта е ефективното упражняване на правото на обезщетение на вреди, причинени в резултат на нарушенията на националните антитръстови норми и чл. 101 и чл. 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). С изменението правото да претендират обезщетение за претърпените вреди да бъде предоставено на всички физически и юридически лица, тъй като нарушенията на антитръстовите норми могат да причинят вреди на широк кръг лица – както конкуренти на нарушителите, така и техни контрагенти, клиенти или крайни потребители.

Предвиждат се и норми относно размера на обезщетението, като целта е увреденото лице да бъде поставено в положение, в което би се намирало, ако нарушението на конкуренцията не е било извършено, като същевременно се изключи възможността за присъждане на обезщетения в необоснован размер.

Със законопроекта се предлагат и изрични правила относно прехвърлянето на надценката, което възниква, когато прекият купувач на нарушителя прехвърля надценката на своя купувач (непряк купувач на нарушителя) надолу по веригата на доставки. **Надценката представлява разликата между действително платената цена и цената, която би била определена при липсата на нарушение.**

С цел да се осигури достатъчно време за увредените лица да предявят иск за обезщетение на вреди с проекта на ЗИД на ЗЗК се въвеждат и ясни правила относно прилагането на давностните срокове.

Във връзка с определяне размера на претърпяната вреда проектът въвежда оборимата презумпция, че картелът причинява вреди. В съответствие с директивата и

¹ ОВ. L 349/1 от 05.12.2014 г.

с оглед преодоляване на трудностите при доказване на антитръстови нарушения с проекта на ЗИД на ЗЗК се предлага придаването на обвързваща сила за гражданския съд на влезлите в сила решения на Комисия за защита на конкуренцията относно факта на извършване на нарушението и установения нарушител. Същата сила за гражданския съд има и решение на комисията, което не е обжалвано или жалбата срещу него е оттеглена.

С проекта на ЗИД на ЗЗК се урежда и въпросът относно отговорността на лицата, когато нарушението е извършено от две или повече предприятия. Предвижда се в тези случаи предприятията да носят солидарна отговорност за причинените вреди. В тази връзка проектът на закон урежда и въпросът относно отговорността на лицата, които участват в програма за освобождаване от санкция или намаляване размера на санкцията.

Законопроектът предвижда възможност за гражданския съд да налага глоби и имуществени санкции на физически или юридически лица, които са страни, трети лица или техните представители по делото, в случаите когато не изпълнят разпореждане на съда за представяне на доказателства, унищожили са доказателства по делото или не са изпълнили друго указание на съда.

Законопроектът допълва съществуващите Допълнителни разпоредби на ЗЗК с нови легални дефиниции с цел еднаквото и непротиворечиво прилагане на въведените с директивата правила, уреждащи исковете за вреди, настъпили вследствие на нарушение на правото на конкуренцията.

КЗК участва активно в Работна група G.12. „Конкуренция“ към Съвета на ЕС

Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) участва в заседанията на Работна група G.12. „Конкуренция“ към Съвета на ЕС по силата на чл.7 от Вътрешните правила за дейността на Съвета по европейските въпроси към Министерския съвет.

В компетентността на работната група в момента попада едно от водещите европейски законодателни предложения, а именно Предложение за ДИРЕКТИВА на ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за предоставяне на по-големи възможности на органите за защита на конкуренцията на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар (2017/0063 (COD))

Предложеният проект на Директивата, наричана за краткост ECN+, е част от работната програма на Европейската комисия за 2018 г. и на Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз. Предложението е внесено от Европейската комисия в началото на 2017 г. и цели да бъдат въведени в националните законодателства на страните членки на ЕС допълнителни правни инструменти, гарантиращи непротиворечивото прилагане на общностните правила по конкуренцията, както е предвидено в Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент (ЕО) №1/2003. Прилагането на ECN+ цели да осигури на всички национални органи за защита на конкуренцията ефективни средства и инструменти, за да откриват доказателства за нарушения, да санкционират дружествата, които нарушават закона, да действат независимо, когато прилагат правилата на ЕС за конкуренцията, и да разполагат с необходимите ресурси, за да изпълняват своите задачи.

По време на Българското председателство на Съвета на ЕС предложението за Директива е на етап обсъждане в РГ G.12. Конкуренция към Съвета. До момента е демонстриран конструктивен подход на делегациите на страните членки по отношение нивото на хармонизация по отделните текстове на проекта на Директива. По време на Българското председателство задачата на работна група G.12. е насочена към оформяне позицията на Съвета по досието. В тази връзка членове и експерти от КЗК участват активно в работата на групата.

